

SAYGI ÖLÇEĞİNİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI*

*Aslı YAZICI***

Sedat YAZICI

ÖZET

Saygı, en temel değerlerden biri olmasına karşın bu değer üzerine ulusal ve uluslararası literatürde yapılmış sınırlı düzeyde uygulamalı çalışma mevcuttur. Bu makalenin iki amacı vardır. Birincisi, saygı değerinin kuramsal açıdan kozmopolitan (evrenselci) ve komüniteryan (cemaatçi) boyutlarını değerlendirmek; ikincisi ise kuramsal olarak bu iki boyuta dayanan bir Saygı Ölçeği (SÖ) geliştirerek geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmaktır. Çalışmanın kuramsal kısmında kozmopolitan ve komüniteryan yaklaşımların ben anlayışları ve bunun değer anlayışına nasıl yansiyebileceği üzerine değerlendirmeler yapılmış; bu iki yaklaşımın saygı değeri ile ilişkisi temellendirilmeye çalışılmıştır. Nicel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmanın uygulama kısmı iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada madde havuzu oluşturularak toplam 221 lisans öğrencisi üzerine uygulanmıştır. Bu uygulama verileri doğrultusunda ölçekte yer almasına karar verilen maddeler ikinci aşamada iki farklı üniversitede toplam 238 öğrenci üzerine uygulanarak ölçeğin nihai geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Elde edilen bulgular altı faktörlü bir sonuç vermesine karşın 17 madde iki faktörlü bir çözüme zorlandığında ölçeğin kuramsal olarak öngörülen iki boyutluluğunun doğrulandığı görülmüştür. İki faktörün toplam varyansı açıklama oranı % 41.48 olarak bulunmuştur. Her iki boyut için faktör yüklerinin .606-.818 ile .415-.600 arasında olduğu görülmüştür. Ölçeğin iki boyutlu yapısı Scree Plot testinde de açıkça ortaya çıkmıştır. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenilirlik değeri toplam ölçek için .73, kozmopolitan faktör için .87 ve komüniteryan faktör için .62 olarak bulunmuştur. Felsefi kuram ve yaklaşımların deneysel ve uygulamalı çalışmalarla incelenmesi çağdaş felsefede yeni bir çalışma alanı olarak henüz gelişme aşamasındadır. Bu çalışma, hem bu açıdan hem de değer eğitimi araştırmalarıyla ilgili literatüre katkı sağlama potansiyeline sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Değerler eğitimi, saygı, saygı ölçeği, kozmopolitanizm, komüniteryanizm

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Doç. Dr. Çankırı Karatekin Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü, El-mek: ayaziciasli@hotmail.com

A STUDY ON THE RELIABILITY AND VALIDITY OF THE RESPECT SCALE

ABSTRACT

Although respect is a core value that plays central role in variety kinds of human interrelationships and human life in general, it is a neglected topic in academic studies. The aim of this paper is twofold. First, we theoretically and conceptually discuss the concept of respect, and describe its dimensions. Second, the paper provides empirical evidence that cosmopolitan and communitarian aspects are two basic dimensions of respect. Quantitative method was used in the study. We conducted two separate studies for item development and initial score validation. The first one was conducted on 221 college students. After statistical analysis, 20 items with higher factor structure correlations and item-total correlations were chosen for the revised scale. The second study was conducted on 238 university students. The results revealed a six-factor structure. In a forced two factors solution, the factor loading of 17 items were loaded at .40 or above. 17 items accounted for 41.480 % of the variance, and there were no cross-loading item. Factor loadings of the cosmopolitan and the communitarian dimensions were found between .606-.818, and .415-.600 respectively. The alleged two dimensionality of the scale was also evident from the Scree Plot Test. Internal consistency reliability measured via Cronbach's Alpha was found .73 for total 17 items, and .87 and .62 for cosmopolitanism and the communitarianism factors respectively. Given the findings of this study, the Respect Scale (RS) can be considered as a valid and reliable instrument for the cosmopolitan and the communitarian respect attitudes. Recently, there has been an increasing interest toward applied philosophy in which philosophical theories and approaches are empirically examined and applied to practical questions. This paper can make some academic contributions to the existing literature in this regard.

STRUCTURED ABSTRACT

The Aim and Scope of the Study

Although respect is a core value that plays central role in variety kinds of human interrelationships and human life in general it is a neglected topic in academic studies. The aim of this paper is twofold. First, we theoretically and conceptually discuss the concepts of respect, and describe its dimensions. So, we argue that the normative ground of respect can better be understood in cosmopolitan and communitarian conceptions. Second, hypothesized on this theoretical basis, the paper provides empirical evidence that cosmopolitanism and communitarianism are two basic dimensions of respect.

In general, respect has widely been considered an important value because of its contribution and effect on self-respect or self-esteem (Benditt, 2008); happiness of others, trust, interpersonal communication (Crosby, 2001; Thomsan, 1998; Jones, 2002), procedural fairness (Tang

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 14 Fall 2015

et al. 1996; Fondacaro et al. 2002; Johnson et al. 2002; Kravitz et al. 1997).

In his philosophical discussion, Stephen L. Darwall (1977) suggests that respect includes two dimensions: *recognition respect* and *appraisal respect*. In the first sense of the concept, respecting persons requires that we consider the fact that they are persons. Since people are the same with regard to that fact, there is no degree of recognition respect in this regard. In the second sense, we have appraisal respect for someone because of some positive appraisal (Darwall, 1977). Kant's conception of categorical imperative also requires that we should treat humanity always as an end and never as a means. In political philosophy, Charles Larmore (2005, 1999) suggests that respect for persons lies at the heart of liberal thought.

The empirical investigation of the concept of respect is also a neglected topic. Some studies investigated respect in close relationships (Frei and Shaver, 2002; Hendrick and Hendrick, 2006). The only work measuring the generic dimensions of respect was conducted by Langdon (2007), who found that respect includes four factors: equality, social rules, caring, and social power.

We hypothesize that cosmopolitan and communitarian conceptions of respect can better explain the dimensions of respect. These two approaches have been two rival ethical and political theories for almost four decades. Most cosmopolitan philosophers take moral and political questions in Kantian fashion, in universal, abstract and rational approach. However, following Hegel, communitarians claim that the cosmopolitan or liberal self is metaphysical and asocial, and that ignores the constitutive role of the community in human values. For McIntyre (1984), for example, our responsibilities and commitments arise not from some abstract universal principles, but from our social and cultural identity, which can be exercised in a given community. We all are a bearer of our traditions. Some others also suggest that respect has universal and general application, as well as culturally dependent aspects (Raz, 2001; Finkestein, 2008)

Method

Quantitative method was used in the study. We conducted two separate studies for item development and initial score validation.

Study 1

A total of 69 items were written by the researchers in the initial stages of scale development. To do so, we asked 34 graduate and undergraduate students open ended questions and help from 11 faculty to offer items measuring the value of respect in general. Having reviewed the existing literature on respect, cosmopolitanism and communitarianism we eliminated confusing, unclear and redundant items. After the review, 69 items were placed on a 5 point Likert scale ranging from 1 (strongly disagree) to 5 (strongly agree). This study was conducted on 221 college students. After statistical analysis, 20 items with higher factor structure correlations and item-total correlations were chosen for the revised scale.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 14 Fall 2015

Study 2

The study was conducted on 238 university students attending at different departments of two universities in Turkey. Of the total 238 participants, 110 (53,4 %) were male and 127 (46,2 %) were female. One person did not identify his/her gender.

Results

In order to assess construct validity of the questionnaire, the Respect Scale items were subjected to an explanatory factor analysis with principal component analysis by conducting varimax rotation. The results revealed a six-factor structure. In a forced two factors solution of the total 17 items, the factor loadings were loaded at .40 or above. Three items therefore **were dropped** from the final analysis because they did not load at .40 or above on any factor. 17 items accounted for 41.480 % of the variance, and there were no cross-loading item. Factor loadings of the cosmopolitanism and the communitarianism factors were found between .606-.818, and .415-.600 respectively. The alleged two dimensionality of the scale was also evident from the scree plot test. Internal consistency reliability measured via Cronbach's Alpha was found .73 for total 17 items, and .87 and .62 for cosmopolitanism and the communitarianism factors respectively. Sample items include, "Everyone deserves respect by virtue of their being human", "I generally respect to things that what my community respects to."

Conclusion

Given the findings of this study, the Respect Scale can be considered as a valid and reliable instrument for the cosmopolitan and the communitarian respect attitudes. Although Cronbach's Alpha for the communitarian factor is statistically acceptable (.62) at this initial development stage, it needs some improvement. Further studies need to be conducted to examine cross cultural validation of the scale. The use of this scale would enable social scientists and educators to examine or contrast respect attitudes of individuals within different setting.

Keywords: values education, respect, respect scale, cosmopolitanism, communitarianism

Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Saygı, başta ahlak, siyaset kuramı ve insan hakları, eğitim ve insan ilişkileri olmak üzere birçok alanda yer alan önemli bir değerdir. Çoğu ahlak kuramının temeli saygıya dayanır. Örneğin Kant'ın insanları hiçbir zaman bir araç olarak değil, amaç olarak görmemizi söyleyen kesin buyruğu aslında insana saygıyı ifade eder. Çağdaş siyaset felsefecilerden Charles Larmore (2005, 1999) insana saygının liberal demokratik kuramın merkezinde yer aldığını, diğer siyasi değerleri normatif olarak dayandırabileceğimiz yegâne değerın saygı olduğunu belirtir. Saygı, evrensel insan haklarının temeli (Yazıcı, 2008), insanın birlikte yaşadığı tüm değerlerim esasıdır (Pighin, 2005).

Saygı, başkaca değerlere veya iyiliklere katkısı açısından da önemli ve değerli görülmektedir. Birçok araştırma saygı ile öz-saygı arasında doğrudan bir ilişkinin olduğunu orta koymuştur (Benditt, 2008). Saygı değeri, başkalarının mutluluğu, güven, insanlar arası ilişki ve

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/14 Fall 2015

iletişim (Crosby, 2001; Thomsan, 1998; Jones, 2002) ve prosedürel hakkaniyet (Fondacaro et al. 2002; Johnson et al. 2002; Kravitz et al. 1997) açısından uygulamalı çalışmalarda ele alınmıştır.

Saygı değerinin eğitim açısından da büyük bir önemi vardır. Çünkü, Peters'in (1966:130) da belirttiği gibi, "kişiye saygı, öğretmen için çocuğa yönelik en temel tutumlarından biridir." Ona göre, Rousseau gibi öğrenci merkezli eğitimin öncülerinin dikkat çekmeye çalıştığı husus tam da budur. Geleneksel eğitim uygulamalarının en önemli eksikliği öğrenciyi bir kişi olarak görmekten kaynaklanmaktadır.

Saygılı bir okulda ve sınıf ortamında öğretmenler öğrencilerinin farklılıklara karşı hoşgörülü olmalarını; başkalarının sözünü kesmeden dikkatle dinleyerek karşısındakine nasıl saygı gösterileceğini öğretir; öğrencilerinin saygı davranışlarını artırmak için demokratik bir sınıf ortamı oluşturur ve öğrencilerinin saygı içeren davranışlarını ödüllendirir (Miller ve Pedro, 2006). Her şeyden önce öğretmen, saygı konusunda iyi bir rol model olur, olumsuz davranışları azaltmak ve olumluları teşvik etmek için okul idaresiyle ve aile çevresiyle etkili bir iletişim içinde olur (Miller ve Pedro, 2006; Yazıcı, 2008; Türk, 2009).

Dillon (2015), saygı üzerine kavramsal çözümlemesinde saygının şu özelliklerine işaret eder:

1. Saygının bir nesnesi vardır. Saygı tutumu, öznenin belli bir bakış açısından uygun biçimde karşılık verdiği, özne ile nesne arasında bir ilişkidir.
2. Saygı tamamen nesneden kaynaklı bir karşılık verme tutumu olmaktan ziyade, daha çok nesne-kaynaklı; nesne tarafından hak edilen, istenen, çıkarılan bir şeydir.
3. Saygı, aynı zamanda özne olmanın bir ifadesidir; çünkü saygı düşünseldir, yansıtıcı bir düşünmedir ve yargı içerir.
4. Dolayısıyla, saygı duyulacak birçok nesne olduğu gibi, saygı duyulma nedeni olacak birçok gerekçe ve temel vardır.
5. Saygı, davranışsal boyutu olan bir kavramdır. Birşeye saygı duyarken, o şeyin duygu, düşünce ve davranışlarımız üzerine meşru bir talebi olduğunu düşünür ve buna uygun olarak davranırız.

Saygının bir tutum olduğu, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlar içerdiği, niyetsellik ve yönelmişlik taşıdığı birçok çalışmada vurgulanmıştır (Dillon, 1992). Saygı, aynı zamanda bir değerlendirme ve algı içerir. Saygının bu özelliğinin anlam olarak sözcüğün Latince kökeninde yar aldığı vurgulanmaktadır. İngilizcede respect (saygı) sözcüğü Latince "respicere" sözcüğünden gelir ki "arkaya bakmak, yeniden bakmak" anlamı taşır.

Stephen L. Darwall'ın (1977) saygı üzerine yaptığı felsefi çözümleme literatürde etkili olan bir çalışmadır. Darwall, bu çalışmada saygının iki boyutuna işaret eder: *Tanımaya saygısı* (recognition respect) ve *değerlendirme saygısı* (appraisal respect). Bir kişinin duyguları için, yasa için, tabiat için vs tanımaya saygısına sahip olabiliriz. Bu olguları düşünürken ve ona göre eylemde bulunurken bu olgulara yönelik uygun bir düşünce geliştirdiğimizde tanımaya saygısına sahip oluruz. Bu anlamda bir kişiye saygı duymak onun bir insan olduğu gerçeğini kabul etmeyi gerektirir. Raz'a göre (Raz, 2001), Kant'ın tüm insanları bir amaç olarak görmemiz gerektiği düşüncesi bu tür saygıya girer. Öte yandan, bir kişi hakkında bazı olumlu nitelendirmelerden dolayı değerlendirme saygısına sahip olabiliriz. Darwall'a göre, "birinin kişi olarak başka birinden daha fazla saygı gördüğünü söylediğimizde burada var olan tutum değerlendirici saygıdır" (1977: 46).

Darwall'ın saygı konusundaki felsefi analizi makul görünüyor. Dahası, bu kavramlaştırma saygı konusunda sağduyu anlayışın birçok yönünü de kapsar. En yalın anlamda, bir kişiye saygı insan olduğu için ya da belli niteliklere sahip olduğu için saygı duyarız. Ancak, saygı değerinin daha

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/14 Fall 2015

geniş bir kuramsal temelini olduğunu düşünüyoruz. Bu kuramsal temel son 30-40 yıldır ahlak, adalet ve siyaset felsefesi tartışmalarında iki rakip bakış açısına karşılık gelen kozmopolitan ve komüniteryan yaklaşımları ifade eder. Bu çalışmanın kuramsal temelinde saygı değerinin bu iki boyuttuna dayandığı varsayıldığından kozmopolitan ve komüniteryan yaklaşımlar üzerinde durmakta yarar var.

Sözcük anlamları açısından ele alındığında kozmopolitanizm evrensel olana işaret eder. Komüniteryanizm ise “community” sözcüğünden gelen, toplulukla ya da cemaatle ilişkili olan anlamını taşır. Felsefi olarak kökeni Kant ve Hegel felsefesinin karşıtlığına dayanan bu iki yaklaşım John Rawls’un *Bir Adalet Kuramı* (1971) adlı eserinin yayınlanmasından sonra çağdaş felsefede daha da yaygınlık kazanmaya başlamıştır. Kozmopolitan düşünürler, Kant’ı izleyerek, ahlaki ve siyasi sorunları bireyin özerkliğine ve akılcılığına dayanarak evrensel kavrayışta ele alırlar. Öte yandan, Michael Sandel, Michael Walzer, Alasdair MacIntyre, Daniel A. Bell, Charles Taylor gibi komüniteryan düşünürler, liberal-kozmpolitan ben’in metafiziksel ve asosyal bir ben anlayışı üzerine kurulduğunu; topluluğun yapıcı ve oluşturucu rolünü dikkate almadığını; ben’in aslında büyük ölçüde toplumda “gömülü” olduğunu; kendi seçimimiz olmayan değer ve bağlılıklarla yapılandırıldığını savunurlar. Bu düşünce, MacIntyre’in çok sıklıkla alıntılanan şu paragrafında açıkça görülebilir:

“Ne yapmam gerekir?’ sorusunu, ancak bu sorudan önce gelen ‘Kendimi hangi hikâye veya hikâyelerin bir parçası olarak görüyorum?’ sorusunu yanıtlayabiliyorsam yanıtlayabilirim. İnsan toplumuna bize verilmiş bir veya birkaç karakterle—bize biçilmiş rollerle—katılırız (...) Birinin oğlu veya kızım, bir başkasının yeğeni veya amcası; bu veya şu şehrin yurttaşıyım, bu veya şu birliğin sahibi veya üyesi; şu veya bu klana, falanca kabileye filanca ulusa aitim. Buna göre, benim için iyi olan bu rolleri taşıyan için de iyi olmak zorundadır. Böyle biri olarak, ailemin, şehrimin, kabilemin ve ulusumun geçmişinden çeşitli borçluluklar, meşru beklentiler ve yükümlülükler devralırım” (MacIntyre, 1984: 216-20).

MacIntyre gibi komüniteryan düşünürler kozmopolitan ben anlayışının yanlış temellendirildiğini, çünkü benliğimizin ve kimliğimizin, becerilerimizin ve hayat beklentilerimizin ancak bir topluluk bağlamında gerçekleşebileceğini ileri sürerler. Komüniteryan ben anlayışına göre ahlaki kimliğimiz ve sorumluluklarımız toplumsal üyeliğimizle ilişkilidir ve bizler içinde bulunduğumuz geleneğin birer taşıcısıyız. Onlara göre, ahlak, adalet ve siyasetin ilke ve değerleri bir topluluğun (cemaatin) pratiğinden, tarihinden, geleneğinden, kimliğinden bağımsız olarak düşünülemez. Bu açıklamalara göre kozmopolitan ben anlayışı ile komüniteryan ben anlayışlarını şöyle özetleyebiliriz.

Tablo 1. Kozmopolitan ve Komüniteryan Ben anlayışları

Kozmopolitan	Komüniteryan
• Metafiziksel	• Sosyal, yaşayan ben
• Evrensel	• Yerel
• Atomik	• Holist, bütüncü
• Bireyci	• Kolektif, dayanışmacı
• Tarihsiz	• Tarihsel
• Köksüz	• Köklü, pozisyon almış
• Gelenek dışı	• Geleneğe dayalı

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 14 Fall 2015

Bu ben anlayışlarına göre kozmopolitan ve komüniteryan değer anlayışlarının farklılaşacağını kestirmek güç olmasa gerek. Bu iki paradigmanın değer anlayışlarında şöyle bir farklılık ortaya çıkmaktadır:

Tablo 2. Kozmopolitan ve Komüniteryan değer anlayışları

Kozmopolitan	Komüniteryan
• Değerlerin evrenselliği	• Değerlerin kültüre bağlılığı
• Nesnelliği	• Göreliliği
• Bireyin özerkliği	• Bireyin ilişkiselliği
• Evrensel benlik	• Kültürel veya sosyal benlik
• Kültürel yansızlık	• Kültürel taraflılık
• Rasyonellik	

Kozmopolitan paradigmadaki bu evrenselci ve rasyonel özellikleri Kant'ın (1990) ödev buyruğunda görmek mümkündür:

- «Eylemin maksimi sanki senin istemenle **genel bir doğa yasası** olacakmış gibi eylemde bulun.»
- «Her defasında insanlığa, kendi kişinde olduğu kadar başka herkesin kişisinde de, **sırf araç olarak değil aynı zamanda amaç** olarak davranacak biçimde eylemde bulun.»

Görüldüğü gibi Kantçı ahlak anlayışı kozmopolitan bir kavrayışla ahlaki eylemlerimizde tıpkı doğa yasaları gibi evrensel olacak şekilde, ama aynı zamanda insanı büyük bir saygıyla amaç olarak gören bir niyetle eylemde bulunmamızı istemektedir. Kant'ın kesin buyruğu herkese, (zengin, yoksul, siyah, beyaz, Hristiyan, Müslüman, dindar, ateist), eşit davranmayı gerektirir ki, bu ahlaki bakımdan iyi bir insan olmanın önkoşuludur. Kozmopolitan saygı anlayışı herkese eşit saygı duymayı gerektirir, ancak bu herkese aynı ilgi duymamız gerektiği anlamına gelmez (Miller, 1998). Buna karşın, komüniteryan paradigmadaki değerler, kültüre, tarihe, sosyal ilişkilere ve rollere bağlıdır. Kozmopolitan paradigmanın evrensel değer anlayışına karşın komüniteryan değer anlayışında yerellik söz konusudur.

Peki, genel değerler konusunda tanımlamaya çalıştığımız bu iki yaklaşım saygı değeri için de söz konusu mudur? Saygı da temel değerlerden biri olduğuna ve insanların genel değer yaklaşımlarında bir tutarlılık ve bütünlük olacağına göre bu soruya yanıtımız olumlu olacaktır. Bu nedenle, kozmopolitan ve komüniteryan yaklaşımlarının saygı değerinin ana boyutlarını oluşturduğunu düşünüyoruz. Dahası, bu konuda bazı felsefi ve uygulamalı kanıtlar da mevcuttur. Örneğin, Joseph Raz'a göre saygı değeri evrensel olanla sosyal olarak bağlı olanın birleştiği bir kavramdır. Dolayısıyla, "saygı doktrini, bazı ortaya çıkışlarında, özellikle sembolik olanlarda, kültüre bağlı ve göreliliğine karşın, soyut formülasyonunun uygulamasında hem evrensel hem de genel olabilir." (Raz, 2001:175). Kuramsal ve uygulamalı çalışmaların ortaya koyduğu üzere, saygı hem evrensel bir değerdir, hem de kültürel olarak oluşmuş ve sürdürülen bir değerdir (Finkestein, 2008).

Saygı değerinin uygulamalı çalışmalarla ele alınışı ihmal edilmiş bir konudur. Frei ve Shaver (2002) ve Hendrick ve Hendrick (2006) yakın ilişkilerde saygı konusunu incelemiştir. Frei

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 14 Fall 2015

ve Shaver'in *Eşe Yönelik Saygı Ölçeği* 45 maddeden, yine Hendrick ve Hendrick'in geliştirdiği *Eşlere Karşı Saygı Ölçeği* 9 maddeden oluşmaktadır. Literatürde genel saygı değerine yönelik tek çalışma, araştırdığımız kadarıyla, Langdon (2007) tarafından gerçekleştirilen nitel bir çalışmadır. Bu çalışmada, eşitlik, sosyal kurallar koruma ve sosyal güç olmak üzere dört boyut tespit edilmiştir. Bu boyutlardan eşitlik faktörü içerik bakımından kozmopolitan boyuta diğer üçünün ise komüniteryan boyuta uygun düştüğünü düşünüyoruz. Landon'un çalışmasıyla bizim çalışmamız hem madde içerikleri hem de kuramsal açıdan birbirinden farklıdır.

Bu çalışmanın kavramsal ve kuramsal çerçevesine göre kozmopolitan ve komüniteryan yaklaşımların saygı değeri ile doğrudan ilgili olduğunu varsayıyoruz. Bu varsayımı test etmek ve bir saygı ölçeği geliştirmek için gerçekleştirdiğimiz uygulamalı çalışmanın süreci ve aşamaları aşağıda yer almaktadır.

Yöntem

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın kavramsal ve kuramsal çerçevesine göre kozmopolitan ve komüniteryan yaklaşımların saygı değeri ile doğrudan ilgili olduğu varsayılmıştır. Çalışma, aşağıda açıklandığı üzere, iki aşamada gerçekleştirilmiştir.

I. Aşama Çalışması: Madde Oluşturma ve Pilot Uygulama

Araştırmanın bu aşamasında ilgili literatürden ve çalışmanın kuramsal çerçevesine dayanarak araştırmacılar tarafından madde havuzu için sorular oluşturulmuştur. Bunun için ayrıca 34 lisans ve lisansüstü öğrencisinden yarı yapılandırılmış sorular yardımıyla saygı değerine ilişkin açıklamalar istenmiştir. Ayrıca, on bir akademisyenden saygı değerini ölçebilecek maddeler önermesi istenmiştir. Elde edilen tüm maddeler dil ve içerik açısından gözden geçirilerek birinci aşamada uygulanacak ölçme aracına son hali verilmiştir. Buna göre ölçeğin ön uygulamasında toplam 69 madde beşli Likert formatında (Tamamen katılıyorum'dan Hiç katılmıyorum'a) uygulamaya dahil edilmiştir. Bu aşamada ölçme aracı 231 lisans öğrencisine uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara açıklayıcı faktör analizi uygulanarak madde toplam korelasyonu en yüksek olan ve faktör yükü .40 üzerinde olan toplam 20 maddenin ikinci aşamadaki uygulamaya dahil edilmesine karar verilmiştir.

II. Aşama Çalışması

Bu aşamada 20 maddelik ölçme aracı iki farklı üniversitenin Eğitim Fakültesinde okuyan 110'u erkek (53,4 %) 127'si kadın (46,2 %) olmak üzere toplam 238 lisans öğrencisine uygulanmıştır. Bir kişi cinsiyet sorusunu yanıtlamamıştır.

Bulgular

Saygı Ölçeği'nin geçerliğini denetlemek için elde edilen verilere varimax rotasyonuyla açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuca göre ölçek altı faktörlü bir yapı göstermiştir. Ancak, ilk iki boyutun toplam varyansın % 30'unu açıklaması ve Scree Plot testinde iki boyutlu bir yapı ortaya çıkması üzerine ölçeğin iki faktörlü kuramsal boyutu sağlayıp sağlamadığı araştırılmıştır. İki boyutlu çözüme göre toplam 20 maddenin 17'sinin .40 üzerinde faktör yüküne sahip olduğu, bu faktörlerin % 41.48'inin toplam varyansı açıkladığı ve hiçbir maddenin karşı boyutta yer almadığı görülmüştür. Kozmopolitan ve komüniteryan boyutlarındaki maddelerin faktör yüklerinin sırasıyla .606-818 ve 415-600 arasında olduğu görülmüştür.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 14 Fall 2015

Tablo 3. Saygı Ölçeği'nin (SÖ) faktör yükleri.

Maddeler	Faktör Yükleri	
	Koz..	Kom.
İnsanların değerli olması herhangi bir şeyden dolayı değil, sırf insan olmasından dolayıdır.	.652	-.017
İnsanları birbirinden ayırmadan saygı göstermeliyiz.	.784	.023
Her insan, insan olmasından dolayı saygıyı hak eder.	.771	-.006
Saygı her yaştaki insana gösterilmelidir.	.684	.031
Bir kişinin görüşleri ona saygı duymamı engellemez.	.631	-.082
Her insana saygı duyarım.	.797	-.023
İnsan her şeyden değerlidir.	.606	.146
Bir insanı tanıyıp tanımamam, ona göstereceğim saygıyı etkilemez.	.610	-.196
Saygı, kimlere diye düşünmeden herkese göstermemiz gereken bir değerdir.	.818	-.020
Saygı, kişinin içinde bulunduğu kültüre ve topluma bağlı bir değerdir.	-.069	.519
Saygılı insan çevresindekilere özen gösterir.	.290	.479
İnsanlar, sahip oldukları bazı nitelikler için saygıyı hak ederler.	-.263	.581
Ait olduğum toplum neye saygı duyuyorsa, genelde ben de ona saygı duyarım.	.021	.488
Saygı yaşa bağlıdır, büyüklere ve çocuklara özel saygı göstermek gerekir.	-.059	.600
Yakın çevremizdeki insanlara karşı saygılı olmada özel önem göstermeliyiz.	.059	.583
Birbirine değer verenler birbirlerine saygı gösterirler.	.168	.512
Kime ve neye saygı duyacağım kim olduğumla ilişkilidir.	-.186	.415

Açıklanan toplam varyans: % 41.48

Cronbach alfa: .73

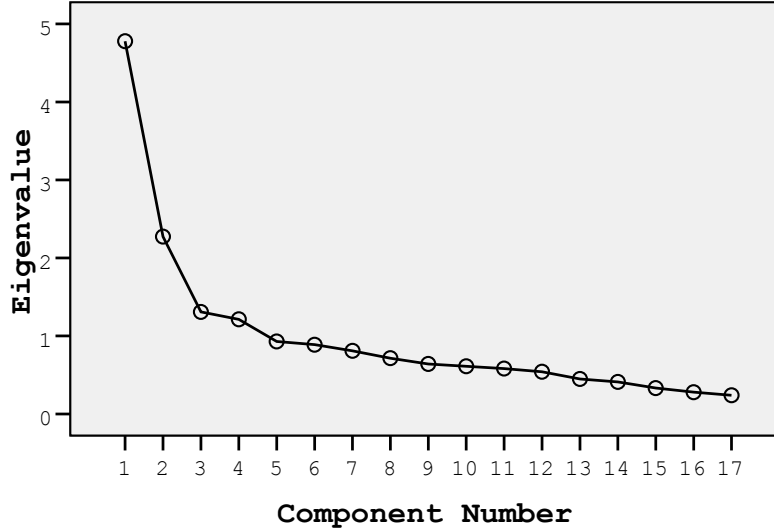
Faktör yük değerlerine göre ortaya çıkan iki boyutlu yapı Scree Plot testinde de görülmüştür.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/14 Fall 2015

Scree Plot

Ölçeğin güvenirliğini gösteren Cronbach Alfa değeri 17 maddenin tamamı için .73; kozmopolitan boyut için .87, komüniteryan boyut için .62 bulunmuştur. Elde edilen veriler doğrultusunda, Saygı Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu söyleyebiliriz.

Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre, kozmopolitan ve komüniteryan boyutların saygı değerinin iki boyutunu oluşturduğunu, bu ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu söyleyebiliriz. Kozmopolitan ve komüniteryan yaklaşım, çağdaş etik, adalet, siyaset ve değer anlayışlarında yaygın olan iki paradigmadır ve bu konuda oldukça zengin bir literatür mevcuttur. Ancak, bu iki yaklaşıma dayalı uygulamalı çalışma mevcut değildir. Bu çalışma, bir anlamda bu iki yaklaşımın saygı değeri bağlamında uygulamalı olarak geçerli olup olmadığını test etme imkanı sağlamaktadır.

Komüniteryan boyutun Cronbach alfa değerinin nispeten düşük çıkmış olmasına karşın bazı ölçütlere göre kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu söylenebilir. Ölçeğin ileriki çalışmalarda bu açıdan çalışılması faydalı olacaktır. Ayrıca, ölçeğin farklı gruplarda ve kültürlerde gerçekleştirilen uygulamalarla kültürlerarası geçerlilik ve güvenirliği de test edilebilir. Bu ölçeğin farklı gruplarda ve değişkenlerle birlikte uygulanmasıyla kişilerin saygı konusundaki tutumları bu değişkenler açısından araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Benditt, T. M. (2008). Why respect matters. *The Journal of Value Inquiry*, 42:487-496.
- Crossby, M. (2001). Working with people as an informal educator, in L. D. Richardson & M. Wolfe (Eds) *Principles and Practice of Informal Education*, London: Routledge.
- Darwall, Stephan L. (1977). Two kinds of respect, *Ethics* 88 (1): 36-46.
- Dillon, R. S. (1992). Respect and care: Toward moral integration, *Canadian Journal of Philosophy*, 22 (1):105-132.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 14 Fall 2015

- Dillon, Robin S. (2015). Respect. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* 5 Edition, Edward N. Zalta (ed.), URL = <<http://plato.stanford.edu/archives/fall2015/entries/respect/>>.
- Finkelstejn, Ellis (2008). Toward an antropology of respect. *Social Analysis*, 53 (3): 99-117.
- Fondacaro, M. R., Jackson, S. L., & Luescher, J. (2002). Toward the assessment of procedural and distributive justice in resolving family disputes. *Social Justice Research*, 15(4): 314-371.
- Frei, J. R. & Shaver, P. R. (2002). Respect in close relationships: Prototype definition, self-report assessment, and initial correlates. *Personal Relationships*, 9:121-139.
- Hendrick, S. S. & Hendrick, C. (2006). Measuring respect in close relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 23 (6):881-899.
- Johnson, J. P., Korsgaard, M. A., & Sapienza, H. J. (2002). Perceived fairness, decision control, and commitment in international joint venture management teams. *Strategic Management Journal*, 23: 1141-1160.
- Jones, H. M. F. (2002). Respecting respect: exploring a great deal. *Educational Studies*, 28 (4):341-352.
- Kant, I. (1990). *Foundations of the metaphysics of morals*. (translated by Lewis White Beck), New York: Macmillian Publishing Company.
- Kant, I. (1991). *The metaphysics of morals*., (translated by Mary Gregor). Cambridge: Cambridge University Press.
- Kravitz, D. A., Stone-Romero, E. E., & Ryer, J. A. (1997). Student evaluations of grade appeal procedures: the importance of procedural justice. *Research in Higher Education*, 38 (6): 699-726.
- Langdon, S. W. (2007). Conceptualizations of respect: Qualitative and quantitative evidence of four (five) themes. *The Journal of Psychology* 141(5): 469-484.
- Larmore, C. (1999). The moral foundations of political liberalism. *Journal of Philosophy*, 96 (12): 599-625.
- Larmore, C. (2005). Respect for persons. *The Hedgehog Review*, Summer:66-76.
- Mcintyre, A. (1984). *After virtue*. Indiana: University of Notre Dame Press, second edition.
- Miller, R. ve Pedro, J. (2006). Creating respectful clasroom environment. *Early Childhood Education Journal*, 33 (5): 293-299.
- Miller, R. W. (1998). Cosmopolitan respect and patriotic concern, *Philosophy and Public Affairs*, 27, (3):202-224.
- Peters, R. S. (1966). *Ethics and education*, Scot, Foresman and Company: NJ.
- Pıghın G. (2005), *Çocuklara değer aktarımı*, 1. baskı, İlya Yayınevi: İzmir.
- Rawls, J. (1971). *A theory of justice*. Harvard University Press: Harvard.
- Raz, J. (2001). *Values, respect and attachment*. Cambridge University Press: Cambridge.
- Thomson, N. (1998). *Promoting equality*, Basingstoke: Macmillian.
- Türk, İ. (2009). *Değerler eğitiminde saygı*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 14 Fall 2015

Yazıcı, S. (2008). İnsan haklarının temeli saygıdır. *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, 19.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Yazıcı, A., Yazıcı, S., (2015). “Saygı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması / Reliability and Validity of Respect Questionnaire”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. H. Ömer Karpuz Armağanı), Volume 10/14 Fall 2015, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9079>, p. 769-780.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 14 Fall 2015

